

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Sžk/27/2017
Identifikačné číslo spisu: 1015202152
Dátum vydania rozhodnutia: 27.04.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:1015202152.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Jany Hatalovej, PhD. v právnej veci žalobcu: X. K., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom H., štátny občan Francúzskej republiky, zastúpený: Advokátska kancelária Bartošík Šváby, s.r.o., so sídlom BBC V, blok A, Plynárenská 7/A, Bratislava, proti sťažovateľovi (pôvodne žalovanému): Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, Námestie SNP 33, Bratislava, o žalobe zo dňa 28.12.2015 proti rozhodnutiu žalovaného č. MK-2436/2015-110/16620 zo dňa 31.10.2015, o kasačnej sťažnosti sťažovateľa proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S/293/15-84 zo dňa 23. novembra 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S/293/15-84 zo dňa 23. novembra 2016 z a m i e t a .

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Priebeh a výsledky administratívneho konania

1. Rozhodnutím Ministra kultúry Slovenskej republiky (ďalej len minister kultúry) č. MK-2436/2015-110/16620 zo dňa 31.10.2015 bol zamietnutý rozklad žalobcu a bolo potvrdené rozhodnutie ministra č. MK-2638/2015-110/12537 zo dňa 18.08.2015, ktorým minister kultúry mimo odvolacieho konania podľa § 65 ods. 2 zák. č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len Správny poriadok) zrušil právoplatné povolenie Ministerstva kultúry Slovenskej republiky (ďalej len ministerstvo kultúry), sekcie kultúrneho dedičstva, č. MK-3093/2014-222/21427 zo dňa 16.01.2015, udelené žalobcovi na trvalý vývoz predmetu kultúrnej hodnoty z územia Slovenskej republiky podľa § 4 ods. 2 zákona č. 207/2009 Z.z. o podmienkach vývozu a dovozu predmetu kultúrnej hodnoty a o doplnení zákona č. 652/2004 Z.z. o orgánoch štátnej správy v colníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 207/2009 Z.z.), a to z dôvodu, že toto rozhodnutie je v rozpore so zákonom.

2. V odôvodnení preskúmaného rozhodnutia žalovaný uviedol, že dňa 16.01.2015 bolo na úradnom tlačíve vydané žalobcovi povolenie na trvalý vývoz predmetu kultúrnej hodnoty - Busty pápeža Pavla V. podľa Gian Lorenza Berniniho, od neznámeho talianskeho sochára, materiál: mramor, výška 78 cm, z obdobia okolo roku 1880, kategória predmetu č. 7 - pôvodné sochy podľa prílohy č. 1 k zák. č. 207/2009 Z.z., z územia Slovenskej republiky v rámci colného územia Európskej únie, uvedeného v žiadosti č. MK-3093/2014-222/21427 zo dňa 16.12.2014.

3. Listom zo dňa 22.07.2015 oznámil minister kultúry žalobcovi začatie konania o preskúmanie povolenia na trvalý vývoz uvedeného predmetu kultúrnej hodnoty mimo odvolacieho konania.

4. Rozhodnutím zo dňa 18.08.2015 minister kultúry zrušil povolenie zo dňa 16.01.2015 mimo odvolacieho konania podľa § 65 ods. 2 Správneho poriadku. V odôvodnení prvostupňového rozhodnutia ministra kultúry sa uvádza, že komisia vo svojom stanovisku svojvoľne zmenila názov a označenie predmetu vývozu uvedený v žiadosti žalobcu tak, že „Bustu pápeža Pavla V. od Gian Lorenzo Bernini“ označila ako „Bustu pápeža Pavla V. podľa Gian Lorenza Berniniho“, čím porušila čl. 4 ods. 3 Štatútu komisie, podľa ktorého má komisia dbať, aby nebola možná zámena predmetu uvedeného v žiadosti vo vzťahu k vydanému potvrdeniu. Ministerstvo kultúry vydalo povolenie na vývoz na predmet kultúrnej hodnoty, ktorý je odlišný od predmetu uvedeného žalobcom v žiadosti. Ministerstvo kultúry tiež nevyužilo ani postup podľa § 2 ods. 5 zák. č. 207/2009 Z.z. podľa ktorého mohlo vyzvať vlastníka, aby mu umožnil vykonanie ohliadky predmetu vývozu pred vydaním povolenia. Žalovaný tiež konštatoval, že súčasťou žiadosti o povolenie bol znalecký posudok vypracovaný Z. Y., ktorý nie je zapísaný v zozname znalcov, tlmočníkov a prekladateľov vedenom Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky. Minister kultúry v rozhodnutí tiež konštatuje, že správny orgán v súlade s § 65 ods. 2 Správneho poriadku zvážil aj to, či práva nadobudnuté na základe právoplatného rozhodnutia boli nadobudnuté dobromyseľne a či môžu byť zrušením rozhodnutia dotknuté, pričom pri rozhodovaní považoval za rozhodujúcu skutočnosť, že predmet vývozu z územia Slovenskej republiky, ktorého autorom je svetoznámy barokový umelec, má významnú pamiatkovú hodnotu, pre ktorú by jeho vývoz nemal byť povolený a z dôvodu jeho ochrany by mal byť vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku. Do konania bol podľa žalovaného zavedený omyl, ktorý spočíval v chybnom označení autorstva predmetu kultúrnej hodnoty, pričom ak by ministerstvo kultúry postupovalo zákonne, nikdy by nevydalo povolenie na trvalý vývoz tohto predmetu z územia SR.

II.

Konanie na krajskom súde

5. Žalobca podal proti preskúmanému rozhodnutiu na Krajský súd v Bratislave žalobu, v ktorej namietal:

- závery žalovaného, o tvrdenom rozpore rozhodnutia s ustanovením § 2 ods. 3 a prílohou č. 2 zákona č. 207/2009 Z.z., najmä preto, že uvedené ustanovenia (ani žiadne iné ustanovenie uvedeného zákona) žiadnym spôsobom nešpecifikujú povinnosť ministerstva kultúry uviesť opis predmetu kultúrnej hodnoty absolútne identicky s opisom uvedeným v žiadosti o povolenie. Podstatné je, aby nevznikla pochybnosť o tom, že povolenie na vývoz sa týka toho predmetu, vývoz ktorého sa žiada, ako takého, t. z. aby išlo o ten istý kus mramoru, kameňa, dreva, plátna alebo akéhokoľvek iného materiálu alebo ich kombinácií,
- nepreskúmateľnosť rozhodnutia z dôvodu, že sa minister kultúry nijakým spôsobom nevysporiadal s dobromyseľnosťou žalobcu. K dobromyseľnosti uviedol, že spočíva v poctivom predložení všetkých informácií a podkladov, ktoré mu zákon ukladá a ktoré si konajúci správny orgán vyžiada. Žalobca tak urobil a poctivo uviedol všetky informácie, ktoré o buste mal a bol pripravený a ochotný poskytnúť ministerstvu kultúry všetku potrebnú súčinnosť,
- tvrdenie žalovaného, že vyviezol z územia Slovenskej republiky originál busty pápeža Pavla V. od Gian Lorenza Berniniho, na vývoz ktorého nemal povolenie, pretože Povolenie sa týkalo len repliky, kópie, reprodukcie busty pápeža Pavla V. podľa Gian Lorenza Berniniho. V tejto súvislosti uviedol, že mu bolo doručené Povolenie, ktorým sa vyhovel jeho žiadosti -jeho osoba aj číslo žiadosti boli v Povolení uvedené, opis predmetu kultúrnej hodnoty obsiahnutý v Povolení sa nepochybne týkal jeho busty,

- závery žalovaného založené na premise, že busta je originálnym dielom Giana Lorenza Berniniho, pričom z prvostupňového rozhodnutia žiadnym spôsobom nevyplýva, na základe čoho minister kultúry považuje za dané, že busta je originálnym Berniniho dielom, v rozhodnutiach neuvádza o tom jediný dôkaz,

- závery ministra kultúry, že zo strany príslušnej komisie došlo v stanovisku, ktorým ministerstvu kultúry odporučilo vydať povolenie, k svojvoľnej zmene atribúcie busty na „podľa Berniniho“. V tejto súvislosti uviedol že minister kultúry v napadnutom rozhodnutí nevysvetľuje, z akých skutočností jeho tvrdenie o svojvôli vychádza, pričom ignoruje fakt, že už zo samotnej žiadosti o povolenie vyplývali tri rôzne atribúcie, podľa žalobcu k žiadnej zámene predmetu uvedeného v žiadosti vo vydanom povolení nedošlo. Poukázal na to, že ani on, ani Sotheby's a ich právny zástupca a napokon ani orgány Spojeného kráľovstva, ktoré na základe povolenia žalovaného vydali povolenie na vývoz busty do Spojených štátov amerických, nikdy nemali pochybnosti o tom, že povolenie bolo vydané na konkrétne dielo výtvarného umenia, o ktorého vývoz žalobca ako jeho vlastník ministerstvo požiadal, ak došlo prípadne k porušeniu štatútu komisie ministerstva, toto je internou vecou žalovaného a nemôže spôsobiť nezákonnosť povolenia, keďže štatút nie je všeobecne záväzným právnym predpisom,

- ak komisia ministerstva kultúry, zložená z odborníkov v danej oblasti, dospela na základe svojich poznatkov, informácií a vlastných konzultácií k názoru, že busta je iba replikou, bol to jej odborný názor, na ktorý mala právo. Žalobca mal všetky dôvody oprávnené sa domnievať, že ministerstvo kultúry dôkladne posúdilo všetky aspekty jeho žiadosti a príloh, a hoci sa na jednej strane stotožnilo s jeho tvrdením, že ide o bustu pápeža Pavla V. (katalóg ani faktúra Aukčnej spoločnosti SOGA takúto informáciu neobsahovali, bustu označovali len ako „bustu pápeža“, a nie ako bustu konkrétneho „pápeža Pavla V.“, takže toto presnejšie označenie si ministerstvo kultúry osvojilo z textu žiadosti a z odborného posudku p. Y.), na strane druhej nesúhlasilo s jeho záverom, že by malo ísť o originál od Berniniho a zotrvalo pri názore, ktorý mala slovenská odborná verejnosť o tomto diele výtvarného umenia niekoľko desaťročí,

-skutočnosť, že ministerstvo kultúry malo iný názor na umelecký pôvod resp. autorstvo predmetu kultúrnej hodnoty, teda nemohla nijako zaväziť pri posúdení, či žalobca bol dobromyseľný v tom, že ministerstvo kultúry povolilo vývoz toho konkrétneho artefaktu, ktorý sa v žiadosti o povolenie opisoval nielen, slovne, ale aj prostredníctvom fotografickej dokumentácie,

- nepredloženie znaleckého posudku v zmysle zákona č. 382/2004 Z. z. Jediná vec, ktorú minister kultúry v Prvostupňovom rozhodnutí vyčíta priamo žalobcovi bolo predloženie znaleckého posudku vypracovaného Z. Y., ktorý nie je zapísaný v zozname znalcov, tlmočníkov a prekladateľov vedenom na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky, ako prílohy žiadosti o povolenie. Minister kultúry pritom tvrdí, že zákon č. 207/2009 Z. z. tým, že v odkaze pod čiarou uvádza zákon č. 382/2004 Z. z., vyžaduje, aby znalecký posudok predložený spolu so žiadosťou o povolenie bol vypracovaný výlučne znalcom zapísaným v zozname vedenom ministerstvom spravodlivosti. Žalobca namietal, že poznámky pod čiarou nie sú súčasťou právnej normy a majú iba informatívny charakter; v poznámke pod čiarou nemožno normatívnym spôsobom určovať práva a povinnosti. Bez ohľadu na stupeň záväznosti poznámok pod čiarou, v čase podávania žiadosti, ako aj počas celého správneho konania podľa žalobcu nebol v zozname znalcov ministerstva spravodlivosti zapísaný žiaden znalec v odbore kamenosochárstvo, odvetvie posúdenie stavu a odhad hodnoty. Žalobca teda objektívne ani nemohol túto prísne formalistickú podmienku splniť. Odborné stanovisko Aukčnej spoločnosti SOGA o pôvode busty bolo ministerstvu známe, minimálne prostredníctvom atribúcie uvedenej vo faktúre na kúpnu cenu busty, ktorá bola priložená k žiadosti o povolenie. Predloženie posudku p. Y. - odborníkom, ktorý síce nie je znalcom zapísaným na ministerstve spravodlivosti podľa slovenského zákona, avšak vedie oddelenie európskeho sochárstva v jednej z dvoch najvýznamnejších medzinárodných aukčných siení, bolo nad rámec náležitostí vyžadovaných zákonom, ale v plnej miere spĺňalo účel sledovaný § 2 ods. 3 zákona č. 207/2009 Z. z., t. j. umožniť ministerstvu kultúry získať názor odborníka na hodnotu diela.

10. Krajský súd v Bratislave v konaní o správnej žalobe dospel po preskúmaní veci k záveru, že napadnuté rozhodnutia ministra kultúry vo veci zrušenia povolenia na trvalý vývoz busty z územia SR vychádzajú z nesprávneho právneho posúdenia veci. Preto postupoval podľa § 191 ods. 1 písm. c/ SSP a rozhodnutia vydané v oboch stupňoch správneho konania zrušil, a to z dôvodov, uvedených v nasledujúcich bodoch.

11. Z obsahu spisu zistil, že žalobca nadobudol bustu kúpou v poaukčnom predaji organizovanom Aukčnou spoločnosťou SOGA z pozostalosti po nebohom J. F. ako dielo neznámeho talianskeho sochára označené ako „Busta pápeža Pavla V. (podľa Gian Lorenza Berniniho)“ za vyvolávaciu cenu 24.000,- eur. Aukčná spoločnosť SOGA ponúkala dielo na predaj už dlhšie, na predchádzajúcej dražbe umeleckých diel so zbierky J. F. však o ňu taktiež nikto neprejavil záujem,

12. Žalobca nadobudol bustu po tom, čo o ňu v aukciách neprejavila záujem žiadna z verejných kultúrnych inštitúcií (napr. Slovenská národná galéria).

13. Žalobca si podľa vlastného vyjadrenia nechal pôvod busty preveriť u viacerých odborníkov na talianske sochárstvo, pričom na základe zistených skutočností nadobudol subjektívne (hoci odborne podložené) presvedčenie, že busta je dielom Gian Lorenza Berniniho, toto svoje presvedčenie o atribúcii diela uviedol aj v žiadosti o vydanie povolenia na trvalý vývoz diela z územia SR, keď ho označil ako „Busta pápeža Pavla V. od Gian Lorenzo Bernini“,

14. Žiadosť obsahuje všetky náležitosti predpísané zákonom č. 207/2009 Z.z. a jeho prílohou č. 2, je v nej uvedený názov diela, jeho popis, označenie a druh podľa pripojeného odborného posudku, ako aj údaje o kategórii predmetu kultúrnej hodnoty podľa prílohy č. 1 - kategória 7 (pôvodné sochy a súsošia), žiadne ďalšie náležitosti žiadosti zákon nevyžaduje, podľa názoru súdu niet žiadneho podkladu pre záver, že dielo nebolo v žiadosti označené v súlade so zákonom,

15. Podaním žiadosti o povolenie na trvalý vývoz diela spolu s prílohami sa celá vec na strane žalobcu skončila, keďže po podaní žiadosti, ani počas konania o nej, ho ministerstvo kultúry nekontaktovalo a žalobcu vyrozumelo až o kladnom vybavení jeho žiadosti.

16. Skutočnosť, že sekcia kultúrneho dedičstva ministerstva kultúry vo vyžiadaní si odborného potvrdenia (sprievodnom liste) adresovanom Komisii na ochranu súčasť kultúrneho dedičstva, ako neskôr aj v samotnom povolení na trvalý vývoz busty z územia SR, označila dielo ako „Busta pápeža Pavla V. podľa Gian Lorenza Berniniho“, podľa názoru krajského súdu nemohla priniesť žiadne pochybnosti o tom, aký predmet kultúrnej hodnoty bol v konaní posudzovaný a k akému predmetu kultúrnej hodnoty bolo vydané povolenie na jeho trvalý vývoz z územia SR.

17. Povolenie bolo udelené na tom istom tlačive žiadosti, na ktorom žalobca o jeho vydanie požiadal. Dielo je v dokumente presne popísané a je zviazané aj s jeho fotodokumentáciou. Fakt, že pri komunikácii ministerstva kultúry s Komisiou na ochranu súčasť kultúrneho dedičstva a následne aj vo vydanom povolení bola atribúcia diela uvedená v žalobcovej žiadosti („od...“) zmenená („podľa...“), nezmenila identitu predmetného sochárskeho diela, ktoré bolo stále tým istým kusom mramoru.

18. Záver žalovaného, že povolenie bolo vydané na iné dielo (repliku originálu busty), ako bolo označené v žiadosti (originálu busty), je nelogické a ničím nepodložené. Niet pochybností o tom, že predmetom žiadosti aj predmetom povolenia bol ten istý hmotný objekt, tá istá socha, ktorú žalobca (z dôvodov, ktoré poskytol aj ministerstvu kultúry) v žiadosti označil ako dielo Gian Lorenza Berniniho a žalovaný vo vydanom povolení ako dielo neznámeho talianskeho sochára podľa Gian Lorenza Berniniho, v súlade s nadobúdacím dokladom k dielu. Ministerstvo kultúry si mohlo v konaní obstarat' akýkoľvek dostupný podklad pre posúdenie významu predmetu žalobcovej žiadosti pre naše kultúrne dedičstvo, prípadne si od žalobcu vyžiadať umožnenie ohliadky diela. Žalovaný pri tomto posudzovaní disponuje voľnou správnu úvahou, jeho postup v naznačenom smere nie je nijako právne regulovaný. Fakt, že ministerstvo kultúry v konaní nevenovalo náležitú pozornosť predovšetkým odbornému posudku vypracovanému Z. Y., neznamená, že vydaním povolenia bolo porušené hmotné právo. V napadnutom rozhodnutí minister kultúry ani neuvádza žiadne takého hmotnoprávne ustanovenie zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu.

19. Ani to, že komisia ako poradný orgán ministerstva kultúry vyhodnotila predmet žalobcovej žiadosti

ako dielo menšieho kultúrneho významu a odporučila vydať povolenie na jeho trvalý vývoz do zahraničia, nerobí povolenie nezákonným a stojí celkom mimo dosahu žalobcu, ktorý na spôsob vyhodnotenia jeho žiadosti a na označenie atribúcie predmetného diela v interných dokumentoch žalovaného ani vo vydanom povolení nemal žiadny vplyv.

20. Pokiaľ ide o záver žalovaného, že žalobca spolu so žiadosťou nepredložil znalecký posudok podľa zákona č. 382/2004 Z.z., s týmto podľa krajského súdu možno súhlasiť. Zákon č. 207/2009 Z.z. vyžaduje ako súčasť žiadosti o vývozné povolenie predložiť znalecký posudok o hodnote predmetu kultúrnej hodnoty, pričom v § 2 ods. 3 zák. č. 207/2009 Z.z. je v súvislosti so znaleckým posudkom uvedený odkaz na zák. č. 382/2004 Z.z.. Účelom tejto právnej úpravy je, aby malo ministerstvo spoľahlivý odborný podklad o hodnote umeleckého diela, ktorého sa týka žiadosť o povolenie na jeho vývoz z územia SR do zahraničia.

21. Pokiaľ žalobca spolu so žiadosťou o vydanie povolenia predložil ministerstvu kultúry odborný posudok experta Sotheby's, ktorý odhadol hodnotu diela na medzinárodnom trhu minimálne na 5 mil. britských libier bez daní a provízií, splnil účel zákona č. 207/2009 Z.z., pretože tento posudok za daných okolností poskytoval spoľahlivejší podklad k hodnote predmetu kultúrnej hodnoty tvoriacej predmet konania o vydanie povolenia na vývoz, ako posudok ktoréhokoľvek znalca z oblasti výtvarného umenia zapísaného v zozname znalcov a tlmočníkov Ministerstva spravodlivosti SR. To, čo sa relevantnou právnou úpravou (§ 2 ods. 3 zák. č. 207/2009 Z.z.) sleduje, nie je guľatá pečiatka znalca so slovenským štátnym znakom alebo zákonom predpísané formálne náležitosti znaleckého posudku, ale odborné znalosti o hodnote posudzovaného umeleckého diela, ktoré žalobca ministerstvu poskytol.

22. Pokiaľ ministerstvo kultúry chcelo doslova naplniť text zákona, mohlo si pred vydaním povolenia vyžiadať od žalobcu predloženie znaleckého posudku k hodnote diela podľa zák. č. 382/2004 Z.z., prípadne vziať do konania ako ad hoc znalca ktoréhokoľvek odborníka na talianske barokové sochárstvo, pokiaľ to považovalo pre rozhodnutie vo veci za potrebné. Fakt, že sa nič z toho nestalo, nemožno vykladať na ujmu žalobcu. Najmä však nejde o tzv. právny omyl, ktorý by bolo možné reparovať využitím mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je preskúmania rozhodnutia mimo odvolacieho konania.

23. Podľa krajského súdu žalovaný v napadnutom rozhodnutí neuvádza, ako sa vysporiadal so skutočnosťou, že zo zrušeného povolenia na vývoz predmetu kultúrnej hodnoty nadobudol žalobca určité práva, pričom žalovaný ničím relevantne nespochybňuje, že išlo o nadobudnutie dobromyseľné. Z ničoho nemožno vyvodiť, že by žalobca pri podaní žiadosti alebo v priebehu konania o nej žalovaného nejako zavádzal, poskytol mu nepravdivé informácie, či inak konal spôsobom, ktorému by nemala byť poskytnutá ochrana. Na základe právoplatného povolenia na trvalý vývoz predmetu kultúrnej hodnoty žalobca v dobre viere dielo vyviezol do Spojeného kráľovstva a následne ho prostredníctvom Sotheby's predal do Spojených štátov amerických.

24. K inštitútu mimo odvolacieho konania a následnému zrušeniu povolenia krajský súd uviedol, že by k jeho aplikácii bezpochyby nedošlo, keby nevyšlo najavo, že žalobca bustu predal za viac ako 30 mil. USD. Zrušenie vývozného povolenia sa teda už netýka len dobromyseľne nadobudnutého práva na trvalý vývoz diela v rámci Európskej únie, ktoré žalobca jednorázovo zrealizoval, ale aj práv vyplývajúcich z uskutočneného predaja busty, ktoré patria nielen žalobcovi ako predávajúcemu, ale aj Gettyho múzeu ako kupujúcemu.

25. Podľa krajského súdu rozhodnutie o zrušení povolenia na trvalý vývoz diela z územia SR, za daných vyššie opísaných skutkových a právnych okolností, neprípustným spôsobom zasahuje práv nadobudnutých dobrej viere, najmä v správnosť, zákonnosť a profesionalitu rozhodovania ministerstva kultúry.

26. Vzhľadom na uvedené dospel krajský súd po preskúmaní veci k záveru, že napadnuté rozhodnutia ministra kultúry vo veci zrušenia povolenia na trvalý vývoz busty z územia SR vychádzajú z

nesprávneho právneho posúdenia veci. Preto postupoval podľa § 191 ods. 1 písm. c/ SSP a rozhodnutia vydané v oboch stupňoch správneho konania zrušil.

III.

Konanie na kasačnom súde

A)

27. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľ v zákonnej lehote podala kasačnú sťažnosť z dôvodov uvedených v § 440 ods. 1 písm. g/ a h/) S.s.p., t. j. pretože krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu. Sťažovateľ v nasledujúcich sťažnostných bodoch v súlade s § 445 ods. 1 písm. c) S.s.p. najmä uviedol, že

- nesúhlasí s právnym posúdením a odôvodnením rozsudku krajského súdu ohľadne ustanovenia § 2 ods. 3 zákona č. 207/2009 Z. z., ktoré je kogentným ustanovením, ktoré ukladá povinnosť predložiť znalecký posudok, ako súčasť žiadosti o vývozné povolenie, v tejto súvislosti uvádza, že kto je znalcom ustanovuje § 2 ods. 1 zákona č. 382/2004 Z. z. ,

- zásadne nesúhlasí s názorom súdu, že odborný posudok vypracovaný Z. Y., ktorý nie je znalcom podľa nášho právneho poriadku, je rozhodne spoľahlivejší a hodnovernejší, ako názor ktoréhokolvek slovenského znalca zapísaného v zozname znalcov na danú problematiku, nakoľko nie je v súlade so zákonom a nie je založené na odbornom vyjadrení odborne spôsobilej osoby, ktorá pozná kvality slovenských znalcov pre danú problematiku a vedela by ich porovnať s kvalitami odborných posudkov Z. Y.,

- nesúhlasí s názorom súdu ohľadne nesprávneho právneho posúdenia preskúmania rozhodnutia mimo odvolacieho konania, v tejto súvislosti uvádza, že minister kultúry postupoval podľa § 65 zákona o Správnom poriadku, vzhľadom na to, že boli v uvedenom prípade splnené zákonné podmienky, musel konať z úradnej povinnosti (ex offa). Preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania slúži na odstránenie väd právoplatného rozhodnutia spočívajúcich v rozpore rozhodnutia so zásadou zákonnosti upravenou v § 3 ods. 1 Správneho poriadku,

- nesúhlasí s tým, že rozhodnutie sa nezaobera dobromyseľnosťou nadobudnutých práv vyplývajúcich z právoplatného rozhodnutia a ustanovenia § 67 Správneho poriadku, pričom uvádza, že žalovaný vo svojom vyjadrení k žalobe poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 6 Cdo 84/2010. Skutočnosť, že účastník konania dostal od ministerstva kultúry povolenie na vývoz kópie, reprodukcie pápeža Pavla V podľa Gian Lorenza Beřniniho od neznámeho talianskeho sochára, napriek tomu, že on toto dielo kultúrnej hodnoty v žiadosti označil ako originál, nesvedčí o jeho dobrej viere a dobromyseľnosti.

- vzhľadom na uvedené námietky navrhol, aby kasačný súd zrušil napádaný rozsudok krajského súdu.

B)

28. Žalovaný sa ku kasačnej sťažnosti vyjadril tak, že navrhol kasačnú sťažnosť zamietnuť. Najmä uviedol

- k námietke žalovaného, že rozsudok krajského súdu je nepreskúmateľný a nezrozumiteľný z dôvodu, že krajský súd prvostupňové rozhodnutie označil ako rozhodnutie ministerstva kultúry a nie ministra uviedol, že takáto argumentácia je absurdná. Zdôraznil, že vo výroku rozsudku krajského súdu a v texte odôvodnenia sú predmetné rozhodnutia jednoznačne vymedzené, a to uvedením čísla konania, čísla rozhodnutia a dátumom ich vydania. Odôvodnenie rozsudku krajského súdu pritom predmetné rozhodnutia a ich predmet podrobne opisuje. Žalobcovi preto nie je jasné v čom vidí sťažovateľ nezrozumiteľnosť a nepreskúmateľnosť rozsudku krajského súdu,

- k námietke nesprávne právneho posúdenia veci uviedol, že žalovaný nevysvetlil, v čom vidí nesprávnu aplikáciu alebo interpretáciu konkrétneho právneho predpisu,

- k námietke týkajúcej sa absencie znaleckého posudku v žiadosti o Povolenie uviedol, že žalovaný komplexné odôvodnenie krajského súdu redukuje na záver, podľa ktorého krajský súd „dáva prednosť postupu, ktorý nie je v súlade s citovaným ustanovením zákona č. 382/2004 Z. z.“ (časť III.B(3) na strane 5 sťažnosti), pričom žalovaný zjavne nepochopil odôvodnenie krajského súdu. Podľa žalobcu, krajský súd „nedal prednosť“ žiadnemu postupu, len správne vyložil dotknutú právnu normu na základe

jej účelu a v jej súvislosti k ďalším dotknutým právnym normám, z odôvodnenia rozsudku krajského súdu je zrejmé, že nie je rozhodujúce, či kvality slovenských znalcov v oblasti talianskeho sochárstva (aj keď žiadni nie sú zapísaní v zozname znalcov) sa vyrovnajú kvalite posudku pána Y. Ministerstvo kultúry malo možnosť, nie povinnosť, zabezpečiť si znalecký posudok, ktorý by spĺňal formálne kritéria. To, že tak neurobilo, nie je porušením povinnosti a nemá za následok nezákonné rozhodnutie,

- k námietke odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu žalobca uviedol, že žalovaný na podporu svojich tvrdení uviedol (nesprávne citoval) jedno rozhodnutie Najvyššieho súdu SR č. 6 Cdo 84/2010. Žalobca má za to, že k žiadnemu odklonu nedošlo. Rozsudok krajského súdu je v úplnom súlade s citovaným rozhodnutím kasačného súdu, keďže ako sa v danom rozhodnutí uvádza: „Omyl vyvolaný štátnym orgánom zásadne treba považovať za omyl ospravedlniteľný, lebo sa tu vychádza z dôvery občana v štát a jeho orgány. Len za predpokladu preukázania, že účastník konania musel mať o vade vedomosť, nemohla by táto vada zakladať dobrú vieru účastníka konania, [...]“. Keďže v konaní, ktoré je predmetom tejto sťažnosti, bolo preukázané, že žalobca o žiadnej vade na strane ministerstva kultúry nemal vedomosť, krajský súd rozhodol v súlade s citovaným rozhodnutím kasačného súdu. Doplnil, že v tom istom rozhodnutí kasačného súdu sa uvádza aj nasledovné: „tu platí, že dobrú vieru držiteľa je potrebné skúmať so zreteľom ku všetkým okolnostiam daného prípadu, včítane doby kedy k omylu vyvolaného štátnym orgánom došlo“. Krajský súd postupoval podľa žalobcu v súlade aj s týmto názorom kasačného súdu, keď dobromyseľnosť žalobcu posúdil s ohľadom na všetky okolnosti daného prípadu.,

- k námietke nedostatku dobromyseľnosti žalobcu uviedol, že dobromyseľnosť jednoznačne vyplýva z čestného prístupu žalobcu ku konaniu, kedy predložil všetky informácie ministerstvu, nič nezamlčal, neskresľoval a nezavádzal. Žalobca žiadny prípadný omyl na strane ministerstva kultúry nevyvolal, nepodporoval (ministerstvo kultúry so žalobcom nekomunikovalo, nežiadalo si vysvetlenie, objasnenie, znalecký posudok vyhotovený zapísaným znalcom, atď.), nemal o ňom ani o akejkoľvek vade Povolenia vedomosť a ani objektívne nemohol na základe vydaného Povolenia dospieť k záveru alebo čo i len k podozreniu, že na strane ministerstva kultúry k nejakému omylu došlo alebo že Povolenie vykazovalo nejaké vady.

IV.

Právny názor Najvyššieho súdu SR

29. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S. s. p.) postupom podľa § 492 ods. 1 S.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná. Rozhodol bez nariadenia pojednávania podľa ustanovenia § 455 S.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke najvyššieho súdu. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 27. apríla 2018 (§ 137 ods. 2 S.s.p.).

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 207/2009 Z.z. o podmienkach vývozu a dovozu predmetu kultúrnej hodnoty a o doplnení zákona č. 652/2004 Z. z. o orgánoch štátnej správy v colníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 207/2009) trvalé vyviezť predmet kultúrnej hodnoty z územia Slovenskej republiky v rámci colného územia Európskej únie, ktorý patrí do kategórií uvedených v prílohe č. 1, možno iba s predchádzajúcim povolením na trvalý vývoz predmetu kultúrnej hodnoty z územia Slovenskej republiky v rámci colného územia Európskej únie s náležitosťami podľa bodu C prílohy č. 2 (ďalej len „povolenie“). Podľa ods. 2 povolenie vydáva Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) po prihliadnutí na stanovisko Komisie na ochranu súčastí kultúrneho dedičstva, na ktoré sa vzťahuje osobitný právny režim vo vzťahu k zahraničiu (ďalej len „komisia“); komisia je poradný orgán ministerstva. Podľa ods. 3 vlastník predmetu kultúrnej hodnoty alebo ním splnomocnená osoba (ďalej len „vlastník“) predkladá ministerstvu žiadosť o povolenie v troch vyhotoveniach na tlačive, ktorého vzor je uvedený v prílohe č. 2 na každý predmet kultúrnej hodnoty jednotlivo. Súčasťou žiadosti o povolenie je znalecký posudok o hodnote predmetu kultúrnej hodnoty (odkaz na pod čiarou uvedený zákon č. 382/2004 Z.z.). Podľa ods. 4 vlastník je povinný predložiť žiadosť o povolenie najneskôr 30 dní pred trvalým vývozom predmetu kultúrnej hodnoty z územia Slovenskej republiky v rámci colného územia Európskej únie. Podľa ods. 5 vlastník je povinný na výzvu

umožniť ministerstvu obhliadku predmetu kultúrnej hodnoty pred vydaním povolenia.

Podľa § 65 ods. 1 Správneho poriadku rozhodnutie, ktoré je právoplatné, môže z vlastného alebo iného podnetu preskúmať správny orgán najbližšie vyššieho stupňa nadriadený správne orgánu, ktorý toto rozhodnutie vydal (§ 58), ak ide o rozhodnutie ústredného orgánu štátnej správy, jeho vedúci na základe návrhu ním ustanovenej osobitnej komisie (§61 ods. 2). Podľa ods. 2 správny orgán príslušný na preskúmanie rozhodnutia ho zruší alebo zmení, ak bolo vydané v rozpore so zákonom, všeobecne záväzným právnym predpisom alebo všeobecne záväzným nariadením. Pri zrušení alebo zmene rozhodnutia dbá na to, aby práva nadobudnuté dobromyseľne boli čo najmenej dotknuté.

30. V predmetnej veci bolo potrebné predostrieť, že predmetom kasačnej sťažnosti bol rozsudok krajského súdu, ktorým bolo zrušené rozhodnutie ministra kultúry č. MK-2436/2015-110/16620 zo dňa 31.10.2015 a rozhodnutie ministerstva kultúry č. MK-2638/2015-110/12537 zo dňa 18.08.2015 a preto primárne v medziach kasačnej sťažnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom skúmal, či kasačné námietky sťažovateľa boli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku.

31. Sťažovateľ namietal, že krajský súd vec nesprávne posúdil a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu (kasačný dôvod podľa § 440 ods. 1 písm. h/ S.s.p.). V tejto súvislosti kasačný súd poukazuje na to, že v zmysle ústavných princípov (čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky) pod ustálenou rozhodovacou praxou je nutné chápať aj doterajšiu rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako odvolacieho súdu vykonávanú podľa Piatej časti Občianskeho súdneho poriadku.

32. Vo vzťahu k dôvodu kasačnej sťažnosti, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (kasačný dôvod podľa § 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p.) musí kasačný súd s prihliadnutím na zásadu kontinuálneho výkonu štátnej moci (čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky) zdôrazniť, že doterajšia ustálená judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky chápe takto sformulovaný sťažnostný dôvod zakotvený v § 440 ods. 1 písm. g) S.s.p. vo vzťahu k meritu prejednávanej veci, t. j. na prvom mieste ako nesprávnu aplikáciu právnej normy (hypotéza ako právny skutkový stav a dispozícia) na riadne zistený faktický skutkový stav vyplývajúci z merita veci, na druhom mieste ako nesprávny výber ustanovenia a v neposlednom rade ako nesprávny výber právneho predpisu.

33. Navyše právnym posúdením veci je analytická činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje čiastkové právne závery a spätnou aplikáciou vybranej právnej normy preveruje úplnosť a riadnosť fakticky zisteného skutkového stavu. Toto je základným poslaním správneho súdu pri prieskume zákonnosti rozhodnutí orgánov verejnej správy, pričom nielen situácia „res iudicata“ tvorí rozhodovaciu prekážku ale aj ustálená rozhodovacia prax kasačného súdu ako relevantný precedens v súlade s čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky vytvára zákonodarcom akceptovanú rozhodovaciu prekážku.

34. V súvislosti s uvedeným kasačný súd musí zdôrazniť, že v aplikačnom postupe krajského súdu pri rozhodovaní o merite sporu nezistil nedostatky právneho posúdenia v merite veci, ako ani odklon od ustálenej rozhodovacej praxe.

35. Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že tento sa neodklonil od ustálenej judikatúry najvyššieho súdu, naopak vo svojom rozhodnutí odkazuje na rozsudky najvyššieho súdu Slovenskej republiky, a to konkrétne na rozsudok sp. zn. 4SŽ 31/02, z ktorého cituje právny názor súdu ohľadne aplikácie inštitútu mimo odvolacieho konania, keď uvádza, že: „Preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania je mimoriadny opravný prostriedok v správnom konaní, ktorého primárnym účelom je náprava hmotnoprávných omylov, teda riešenie porušení hmotného práva. Preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania nie je určené na odstraňovanie procesných väd a nedostatkov, ktoré nemali vplyv na zákonnosť rozhodnutia z hľadiska hmotného práva.“

36. Sťažovateľ odôvodňuje kasačnú námietku odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo 84/2010, pričom jednoznačne neuvádza, v čom spočíva odklon od rozhodovacej praxe kasačného súdu.

37. V súvislosti s uvedenou námietkou kasačný súd na tomto mieste musí zdôrazniť, že v aplikačnom postupe krajského súdu pri rozhodovaní o merite sporu nezistil nedostatky právneho posúdenia v merite veci ani odklon od ustálenej rozhodovacej praxe.

38. Sťažovateľ v tejto súvislosti nesúhlasil s názorom krajského súdu, že mimoriadne opravné prostriedky je potrebné aplikovať len vo výnimočných prípadoch, za účelom nápravy hrubých, zásadných a podstatných väd.

39. Kasačný súd dáva do pozornosti, že preskúvanie rozhodnutí v mimoodvolacom konaní je inštitút určený na nápravu nezákonných rozhodnutí, a to ich zrušením alebo zmenou, za súčasného rešpektovania dobromyseľne nadobudnutých práv účastníkov.

40. Zrušenie takto preskúmaného rozhodnutia prichádza do úvahy vtedy, ak vadné rozhodnutie nemalo byť vôbec vydané a treba konanie zastaviť, alebo vtedy, keď pre nevyhnutnosť vykonania ďalšieho dokazovania je z hľadiska rýchlosti, hospodárnosti výhodnejšie, ak vo veci opätovne rozhodne orgán nižšieho stupňa. V ostatných prípadoch správny orgán sám rozhodnutie zmení. Teda novým spôsobom, zodpovedajúcim zákonu, určí práva, ktoré boli preskúmaným rozhodnutím nesprávnym spôsobom, či v nesprávnom rozsahu priznané. Pri oboch týchto alternatívach je správny orgán povinný dbať na ochranu dobromyseľne nadobudnutých práv. (m. m. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. mája 2002, sp.zn. 4 SŽ 12/02).

41. V súvislosti s povahou tohto mimoriadneho opravného prostriedku upriamuje kasačný súd pozornosť na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 SŽ 31/2002, v ktorom konštatoval, že: "Zmysel správneho konania a dôležitosť dodržania procedurálnych pravidiel, ktoré tvoria jeho súčasť, je daná predmetom konania. Teda správne konanie - procedúra výlučne sleduje, aby bola zaistená správna aplikácia hmotného práva, aby rozhodnutie vo veci, ktorým sa zakladajú, menia alebo zrušujú konkrétne práva a povinnosti, bolo v súlade s hmotným právom. Zrušenie alebo zmena právoplatných rozhodnutí na základe mimoriadnych opravných prostriedkov (aj preskúmaním podľa § 65 ods. 2 Správneho poriadku) takto prichádza do úvahy len za situácie, ak sa v konaní (o mimoriadnom opravnom prostriedku) preukáže, že rozhodnutie je v rozpore s hmotným právom. Teda inštitút mimoriadnych opravných prostriedkov pri rešpektovaní stability práv priznaných právoplatným rozhodnutím nie je určený na odstraňovanie procesných väd a nedostatkov, ktoré nemali vplyv na zákonnosť rozhodnutia z hľadiska hmotného práva. Či je právoplatné rozhodnutie v rozpore s hmotným právom, musí byť zistené nepochybným spôsobom pred jeho zrušením. To predstavuje potrebu objasniť všetky okolnosti rozhodné pre posúdenie veci, t. j. zabezpečiť potrebné skutkové zistenia a tiež stanoviská účastníkov k týmto zisteniam, ako aj orgánu, ktorý preskúmané rozhodnutie vydal. Tento proces nemožno zrušením rozhodnutia posunúť do pôvodného konania a až tam zisťovať, či skutočne došlo alebo nedošlo k porušeniu zákona, a ak áno, či verejný záujem prevyšuje nad záujmom dobromyseľne nadobudnutých práv účastníka (§ 65 ods. 3 Správneho poriadku)".

42. Už v minulosti sa pojem dobromyseľnosť interpretoval tak, že sa ním rozumie poctivý a otvorený vzťah účastníka konania k správne orgánu alebo k rozhodovanej veci a nevyvolal skutkový omyl na strane správneho orgánu. Súdna judikatúra vychádza zo skutočnosti, že je povinnosťou správneho orgánu pri rozhodovaní podľa § 65 ods. 2 Správneho poriadku zvážiť, či práva nadobudnuté na základe právoplatného rozhodnutia boli nadobudnuté dobromyseľne a či môžu byť zmenou alebo zrušením rozhodnutia dotknuté. Táto úvaha správneho orgánu je predmetom súdneho preskúmania. Súd pritom skúma, ktoré skutočnosti považoval správny orgán pre svoju voľbu za rozhodujúce, akým spôsobom ich zisťoval a akými skutkovými a právnymi úvahami sa pritom riadil.

43. V rozhodnutí sp. zn. 4Sžo/61/2012 z 23. apríla 2013 Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval,

že „Rozhodnutie nadriadeného správneho orgánu, ktorým sa zrušuje alebo mení právoplatné rozhodnutie v mimo odvolacom konaní podľa § 65 ods. 2 Správneho poriadku, zasahuje do priznaných hmotných práv fyzických alebo právnických osôb nadobudnutých v pôvodnom právoplatne skončenom konaní. K tomuto zásahu dochádza aj v prípade, ak sa pôvodné právoplatné rozhodnutie zrušuje s vrátením veci na nové konanie a rozhodnutie orgánu, ktorý ho vydal. Aj pri vydávaní takéhoto rozhodnutia musí nadriadený správny orgán dbať na to, aby práva nadobudnuté dobromyseľne boli čo najmenej dotknuté (§ 65 ods. 2 druhá veta Správneho poriadku)...“

44. Vzhľadom na uvedené, v záujme zachovania stability právnych vzťahov založených rozhodnutím, zákon vylučuje zmenu alebo zrušenie rozhodnutia, ak by takýmto postupom boli významne narušené práva nadobudnuté dobromyseľne. Vo svetle uvedeného, vada v predmetnej veci nastala v postupe správneho orgánu, keď tento nedbal o to, aby práva nadobudnuté dobromyseľne boli čo najmenej dotknuté a neprihliadal pri rozhodovaní na skutočnosti zistené v konaní. V tejto súvislosti absentuje akákoľvek právna úvaha a to vzhľadom na dobromyseľné konanie žalobcu, ktorý k žiadosti predložil všetky informácie, nič nezamlčal, neskresľoval a nezavádzal, dokonca žiadny prípadný omyl na strane ministerstva kultúry nevyvolal, nepodporoval, nemal o ňom ani o akejkoľvek vade Povolenia vedomosť, a ani objektívne nemohol na základe vydaného Povolenia dospieť k záveru alebo čo i len k podozreniu, že na strane ministerstva k nejakému omylu došlo alebo že Povolenie vykazovalo nejaké vady. Naviac žalobca pravdivo a úplne v žiadosti opísal všetky skutočnosti, pričom v rámci žiadosti a príloh sa dielo označovalo rôznymi atribúciami. Žalovaný v Povolení vybral jednu z atribúcií, Povolenie vydalo a doručilo žalobcovi pod rovnakým číslom, pod akým bola zaevidovaná žiadosť, a žalobca na základe takého Povolenia ďalej vykonal presne to, k čomu ho Povolenie oprávnilo, t. j. dielo vyviezol v rámci územia Európskej únie. Ako správne uzavrel krajský súd v bode 40 svojho odôvodnenia, zmenou označenia atribúcie sa nezmenila identita diela, všetky zúčastnené strany vedeli, o ktoré dielo ide.

45. V súvislosti s uvedeným sa kasačný súd dodáva, že v predmetnej veci sa neprimeraným spôsobom zasiahlo do žalobcových práv a to v rozpore s princípom ako legitímnych očakávaní tak aj právneho štátu. V tejto súvislosti kasačný súd zdôrazňuje, že princíp legitímnych očakávaní nemožno považovať za sekundárny, nakoľko primárnym cieľom je záujem štátu na vydávaní zákonných rozhodnutí (viď. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10SžA/1/2018 zo dňa 28.02.2018).

46. Vo všeobecnosti pre použitie mimoriadnych opravných prostriedkov platí, že sú prípustné iba vo výnimočných prípadoch. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len ESĽP) v rámci svojej rozhodovacej praxe už viackrát vyslovil nezlučiteľnosť mimoriadneho opravného prostriedku s princípom právnej istoty. Podľa judikatúry ESĽP totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, rozsudok z 24. júla roku 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z 23. júla 2009).

47. V tejto súvislosti kasačný súd poukazuje aj na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky: K imanentným znakom právneho štátu v zmysle článku 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky patrí aj princíp právnej istoty, ktorý je spolu s princípom spravodlivosti znakom materiálneho právneho štátu. Princíp právnej istoty vyjadruje požiadavku na jasnosť, určitosť a stálosť rozhodnutí orgánov verejnej moci, ako aj požiadavku na ich presadzovanie zákonom ustanoveným spôsobom v primeranom čase. Súčasťou právnej istoty je dôvera osôb v právny poriadok (legitimate trust), resp. v obsah rozhodnutí a postupov orgánov verejnej moci. Užšou kategóriou ako právna istota je aj legitímne očakávanie (napríklad Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 30. apríla 2008, sp. zn. PL. ÚS 16/06, Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 28. novembra 2007, sp.zn. PL. ÚS 12/05). Účelom legitímneho očakávania je garancia čitateľnosti správania sa orgánov verejnej moci a ochrana súkromných osôb pred nepredvídateľným mocenským zásahom do ich právnej situácie, na vyústenie ktorej do určitého výsledku sa spoliehali (napríklad Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 24. júna 2009, sp.zn. PL. ÚS 16/06, Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 6. februára 2008, sp.zn. PL. ÚS 10/04)

V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasť okrem iných stelesnené princípy, ako sú právna

istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodiť z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôraz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jeho úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorým boli priznané“ (napr. I. ÚS 17/1999, nález zo dňa 22.09.1999, Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 365, zhodne I. ÚS 44/1999, nález z 13.10.1999, Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 382). „Základné právo na súdnu a inú právnu ochranu v sebe zahŕňa aj právo jednotlivca na legitímne očakávanie. Z hľadiska princípu právnej istoty podlieha ochrane aj legitímne očakávanie, ktoré je užšou kategóriou ako právna istota (napr. nález Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 16/06 zo dňa 30.04.2008, nález Ústavného súdu sp. zn. Pl. ÚS 12/05 zo dňa 28.11.2007).

48 Z uvedeného možno vyvodiť záver, že princíp právnej istoty môže pri uplatňovaní mimoriadnych opravných prostriedkov ustúpiť iba výnimočne a to za účelom zaistenia opravy podstatnejších či základných väd alebo omylov, ale nie z dôvodu akejkolvek snahy o právnu čistotu ako to bolo v predmetnej veci.

49. K námietke sťažovateľa, že krajský súd nesprávne posúdil nepredloženie znaleckého posudku podľa zákona č. 382/2004 Z. z., v ktorom videl porušenie ustanovenia § 2 ods. 3 zákona č. 207/2009 Z. z., ktoré je kogentným ustanovením, ktoré ukladá povinnosť predložiť znalecký posudok, ako súčasť žiadosti o vývozné povolenie, kasačný súd uvádza, že ani táto námietka nebola dôvodná.

50. Kasačný súd sa stotožňuje s názorom krajského súdu, že zákon č. 207/2009 Z.z. vyžaduje ako súčasť žiadosti o vývozné povolenie predložiť znalecký posudok o hodnote predmetu kultúrnej hodnoty, pričom v § 2 ods. 3 zák. č. 207/2009 Z.z. je v súvislosti so znaleckým posudkom uvedený odkaz na zák. č. 382/2004 Z.z..

51. Správne pochopenie zmyslu právnej normy je základom jej správnej aplikácie. Interpretáciou rozumieme vo všeobecnosti “objasnenie zmyslu a obsahu platných právnych noriem, vyjadrených v normatívnych právnych aktoch, za účelom ich správneho pochopenia a používania” (Bröstl A. Teória práva / A. Bröstl, G. Dobrovičová, I. Kanárik. - 3. vydanie. - Košice : UPJŠ v Košiciach, 2007. - 170 s.) . “Výklad právneho predpisu možno chápať aj ako logický postup smerujúci k poznaniu skutočnej vôle zákonodarcu”(Knapp V. Teorie práva / V. Knapp. - 1. vydanie. - Praha : C.H. Beck, 1995. - S. 168-169). Každý text právnej normy musí byť pochopený, slovám a právnym výrazom je podľa poznatkov vedy vždy priradený význam. Poznávajúci subjekt chápe text právnej normy, keď ju v tomto zmysle interpretuje.

52. Teleologický výklad (e ratione legis) je výklad účelový, ktorý má zabezpečiť nájdenie účelu a zmyslu právnej normy. Teleologický výklad teda skúma, aký bol úmysel zákonodarcu a aký je účel rozoberanej právnej normy. Jedná sa o významný výklad, ktorý “kráča s duchom doby”, v ktorej je realizovaný. Teleologický výklad je vhodný predovšetkým tam, kde nie sú spoľahlivé iné metódy v “doporučenom poradí” a to: gramatický, logický, systematický a historický. Teleologický výklad nachádza svoje uplatnenie v prípadoch, kde sa jedná o výklad do istej miery nekonkrétnych a rôzne interpretovaných právnych predpisov.

53. Nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnené mu vysvetleniu textu právneho predpisu. Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchyliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy).

54. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického (jazykového) výkladu aplikovaných zákonných ustanovení; ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy totiž nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č.k. III. ÚS 341/07-38 zo dňa 01.06.2008) .

55. V prípade konfliktu medzi doslovným znením zákona a jeho zmyslom a účelom je dôležité stanoviť podmienky priority výkladu e ratione legis pred výkladom jazykovým, podmienky, ktoré by mali predstavovať bariéru prípadnej ľubovôle pri aplikácii práva. Podstatou teleologickej metódy je vlastne hľadanie objektívneho zmyslu a účelu interpretovaného právneho predpisu.

56. Je nepochybné že, účelom právnej úpravy (§ 2 ods. 3 zák. č. 207/2009 Z.z. v súvislosti so znaleckým posudkom, kde je odkaz na zák. č. 382/2004 Z.z) je, aby malo ministerstvo kultúry spoľahlivý odborný podklad o hodnote umeleckého diela, ktorého sa týka žiadosť o povolenie na jeho vývoz z územia SR do zahraničia.

57. Ako konštatoval krajský súd, napokon to ani sťažovateľ nespochybňuje, na Slovensku nemá nikto zo znalcov zapísaných v zozname znalcov vedenom Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky potrebné znalosti talianskeho barokového sochárstva, tak, aby sa vedel kvalifikovane vyjadriť k tomu, či je busta dielom Gian Lorenza Berniniho (prípadne do akej miery) a aj na základe toho urobiť kvalifikovaný odhad hodnoty diela.

58. Pokiaľ teda, krajský súd považoval znalecký posudok experta Sotheby's (vypracovaný Z. Y.) predložený žalobcom spolu so žiadosťou o vydanie povolenia, ktorý odhadol hodnotu diela na medzinárodnom trhu minimálne na 5 mil. britských libier bez daní a provízií, splnil aj podľa kasačného súdu účel zákona č. 207/2009 Z.z., pretože tento posudok za daných okolností poskytoval spoľahlivejší podklad k hodnote predmetu kultúrnej hodnoty tvoriacej predmet konania o vydanie povolenia na vývoz, ako posudok ktoréhokolvek znalca z oblasti výtvarného umenia zapísaného v zozname znalcov a tlmočníkov Ministerstva spravodlivosti SR.

59. Účelom právnej úpravy (§ 2 ods. 3 zák. č. 207/2009 Z.z.) rozhodne nebolo splniť formálne náležitosti znaleckého posudku bez kvalifikovaného odborného obsahu, ale odborné znalosti o hodnote posudzovaného umeleckého diela, ktoré žalobca podľa kasačného súdu znaleckým posudkom experta Sotheby's (vypracovaný Z. Y.), ministerstvu kultúry poskytol.

60. O spoľahlivosti jej expertných stanovísk k hodnote posudzovaných diel zrejme nemožno mať vážnejšie pochybnosti. Miera jeho spoľahlivosti závisí jednak od vykonaných technologických analýz diela a najmä od hĺbky znalostí a skúseností špecialistov na dané obdobie, v ktorom malo byť dielo vytvorené, resp. na konkrétneho umelca, ktorého autorstvo sa má potvrdiť alebo vyvrátiť.

61. Preto námietka sťažovateľa, že odborný posudok znalca predložený žalobcom, ktorý nie je znalcom podľa nášho právneho poriadku, nie je v súlade so zákonom pri použití výkladu zákona spôsobom, ktorý učinil krajský súd a s ktorým sa kasačný súd stotožnil, nemohla obstať.

62. Z uvedených dôvodov dospel kasačný súd k záveru, že krajský súd neporušil zákon, keď rozhodnutia žalovaného zrušil. Kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú preto kasačný súd ju v súlade s ust. § 461 S.s.p zamietol.

Podľa § 461 S.s.p. platí, že kasačný súd zamietne kasačnú sťažnosť, ak po preskúmaní zistí, že nie je dôvodná.

63. O trovách konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 1 S.s.p. v spojení s § 167 ods. 1 S.s.p. tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal. Sťažovateľ bol v konaní neúspešný, žalobca si náhradu trov konania neuplatnil.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku riadny opravný prostriedok n i e j e prípustný.